

*Pr. Eugen DRĂGOI**

BISERICI ȘI SLUJITORI COVURLUIENI ÎN DOCUMENTE INEDITE

- Rezumat -

Articolul publică o serie de documente referitoare la biserici și slujitori din fostul Ținut Covurlui, fără o intenție de grupare tematică. Mărturiile documentare respective aparțin cronologic secolelor XIX-XX. Puține dintre acestea au fost semnalate, cel mai adesea fragmentar, în câteva studii pe care le-am publicat anterior.

În prezent, eforturile de a realiza o lucrare de sinteză pe tema vieții bisericesti din zona ținutului Covurlui sunt încă în stadiul publicării documentelor relevante, prezentul articol aducând o importantă contribuție în acest sens.

Cuvinte cheie: biserică, cler, Covurlui, secolul XIX, secolul XX, documente inedite.

CHURCHES AND CLERKS FROM COVURLUI COUNTY, IN UNPUBLISHED DOCUMENTS

- Abstract -

The article publishes several documents pertaining to churches and clerks from the former Covurlui county. The documents are not thematically classified; chronologically, they date from the XIX-th and the XX-th centuries. Only few of them have been previously presented, in most cases only partly, in several studies published by the same author, in the past.

At present, the project of realizing a synthesis work dealing with religious life in the former Covurlui county is still in the early phase of publishing the documents and the present article brings an important contribution in this respect.

Keywords: church, clergy, Covurlui, XIX-th century, XX-th century, unpublished documents.

* Galați (editurapartener@yahoo.com).

Ținutul Covurlui nu are o monografie, din perspectiva vieții bisericești, care să-i releve multiplele aspecte de-a lungul secolelor. Va mai trece multă vreme, probabil, până când mărturiile documentare se vor converti într-un volum consistent în care să se urmărească istoria bisericească din această parte de sud-est a Moldovei. Este nevoie însă mai întâi să se facă publice documentele care vor întregi fresca istorică a Bisericii de la Dunărea de Jos.

Cu astfel de gânduri încredințăm tiparului, în această prestigioasă revistă gălățeană, care în ultima vreme și-a îmbunătățit profilul științific, o serie de documente referitoare la biserici și slujitori din fostul ținut Covurlui, fără o intenție de grupare tematică. Mărturiile documentare respective aparțin cronologic secolelor XIX-XX. Puține dintre acestea au fost semnalate, cel mai adesea fragmentar, în câteva studii pe care le-am publicat anterior.

1

1846, decembrie 23. Adevărea mărturie a locuitorilor din satul Mălușteni, ținutul Covurlui pentru hirotonirea întru diacon a dascălului Manoil, fiul lui Ioan Ursul din acel sat.

S-au adăverit mărturia obștei lăcuitorilor satului Măluștenii ce o dau dascălului *Manoil*, fiul lui *Ioan Ursul* din pominitul sat spre a-l hirotonisi diacon pi obrazul bisăricii Sf. Ierarh Nicolai di acolo.

SJAN Galați, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846, f. 38 r. [Original, 21 x 22 cm, caractere chirilice].

2

1846, decembrie 23. Raportul nr. 512 al Protopopiatului Covurlui către episcopul Romanului prin care recomandă pentru hirotonirea întru diacon pe dascălul Manoil, fiul lui Ioan Ursul din satul Mălușteni, ocolul Horincii, ținutul Covurlui.

La b(isărica) cu hramul Sf(ântul) Ierarh Nicolai din satul Măluștenii, proprietat(e)a răzășască, ocolu(l) Horincii din acest ținut (Covurlui, n.n.) urmând trebuința pentru un diacon, esti cu a epitropilor ei stăruință cum și a obștii lăcuitorilor ca să să hirotonisască diacon pi *Manoil*, fiul lui *Ioan Ursul* tot din acel sat, carii esti regularisit dascăl la pomenita biserică, om cu știință

de carte, cu purtări plăcute, trupește întreg și cu viață curată, căsătoria fiindu-i cinstită, după lege, neintrat în dajdie, nici trecut la vreo rănduială sau în socoteala cutii satului. Drept aceea, potrivit trebuinții ci urmează și după cunoștința ci am di dănsul, prea plecat iau îndrăzneala a-l recomendui Preaosfinției Voastre, pi lângă aceasta alăturându-să și mărturia stăruiitorilor săvârșită fiind prin formalitățile cerute.

SJAN Galați, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846, f. 39 r. [Original, 21 x 22 cm, caractere chirilice].

3

1847, august 1. Mărturia epitropilor și poporânilor din satul Mălușteni, ocolul Horincii, ținutul Covurlui pentru hirotonirea întru preot a diaconului Manole Ursul, în locul preotului Ioan Ițescu, decedat.

Supt iscăliții ipitropi și poporâni bisăricei cu hramul S(fântul) Ierarh Nicolai din sat Măluștenii, ocolul Horincei, ținut Covurlui, proprietăoa (proprietate, n. ns.) răzășască, și obștia lăcuiitorilor, încredințăm prin această mărturie ci dăm i(e)rodiacoului *Manole Ursul* din sat(ul) nostru, că având trebuința încă de un preot a să hirotonisi în locul săvârșitului din vieață doh(o)v(nic) *Ioan Ițescu*, ne(-am) sfătuit cu toții și am socotit ca sfin(ția) sa numitul i(e)rodiacou va fi destoinic și mai cu ușurință de a să hirotonisi în locul săvârșitului din vieață. Pentru aceasta dăm această mărturie a noastră la mâna numitului i(e)rodiacou și ne rugăm Pre(a)osfințitului nostru stăpân, părintelui episcop Romanului ca să să milostiv(e)ască a ni hirotonisi pi numitul preot pentru pominita bisărică. 1847, august 1. Gheorghii Șuşne (...) ¹, Ioan Șuşnea, Neculai Cojocariul, Toader Șuşne, Neculai Potop, Sava Ursul, Neculai Cojocariul cel Bătrân, Delean (Dechean ?) Ursul, Toader Donosii, Ioan (...) ²// (f. 71v) Ioan Gihiscuță, Vasile Cojocariu, Constantin Cojocariu, Mihalache Coșniță, Iordan Sărbul, Gheorghii Leonten, Toader Leonten, Anghel Deiacou, Gheorghe Forțu, Vasile Modiga, Pavel Ursul, Apostu Enachi, Vasile Liga, Gheorghii sin Vasile Liga, Gheorghii sin Ioan Liga, Mihalachi Talpă, Gheorghii Talpă, Vasile Talpă și toți poporenii Sfintei biserici, paznicii sat(ului) Mălușteni.

Față fiind toți poporâni iscăliți prân această mărturie și făcând ceriri a să încrădînța și fiind și cu priicură (procura, n. ns.) no(a)stră o am încredințat

¹ Indescifrabil.

² Nume tăiat.

și cu a noastre iscălituri și cu punirea peceții sătești. 1847, avg(ust) 1. Panait Liga, post(e)lnic; Ioan Crâste, vornic.

Și di noi iaste priimit tovarăș slujitoriu la bisărica cu hramul Sfântul Ierarh Necolai. Gheorghi Liga, săchelar, Ștefan Liga preut.

SJAN Galați, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846, f. 71 r-v. [Original, 21 x 32 cm. Amprenta sigilară în fum a peceții satului Mălușteni, 1840 și a bisericii Sf. Nicolae-Mălușteni, 1843, caractere chirilice].

4

1847, octombrie 27. Raportul nr. 420 al protoiereului de Covurlui către Episcopia Romanului, pentru hirotonirea întru preot a candidatului Gheorghi, fiul preotului Amfilohi, pe seama bisericii Mănăstirii Mavromol din Galați.

La b(iserica) M(ână)st(irii) Mavromol din acest oraș Galați, mitoh a(l) Sf(intei) Mitropolii, urmând trebuința încă de un preot pe lângă acești doi ce mai sânt acum slujitori [*dintre care unul, sănghelul Ghenadii este trecut în vârsta bătrâneții și obosit de putere*]³ Sfinția sa, păr(intele) arh(imandrit) Iosăf Rășcanul, egumenul acii sf(inte) mână(st)iri și poporeni ei mijlocesc a să hirotonisi de preot întru agiutorul celorlalți, în locul preotului Efstati Sava, carile lasă că și mai înainte mai rari ori în orânduiele a sluji după urmările sali (se străduia), dar acum, potrivit poroncii Preaosfințitului i s-au rădicat pentru totdeauna darul preoției, pă candidatul Gheorghi, fiul preotului Amfilohi, om cu știință de carti, cu purtări plăcute, trupește întreg și cu viața sa curată, căsătoria fiindu-i cinstită după legi, neîntrat în dajdie, nici trecut la vreun fel de rânduială a ocârmuirii.

Drept aceea, potrivit trebuinții ce urmează și după cunoștința ce am de dănsul, cu preaplecate metanii iau îndrăzneală a-l recomandui Preao(sfinției Voastre), alăturând, totodată, pe lângă acest raport și mărturia stăruitorilor, săvârșită fiind prin formalitățile cerute.

SJAN Galați, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846, f. 79. [Original, 21 x 22 cm, caractere chirilice].

³ Textul dintre parantezele drepte este tăiat în original.

5

1848, august 17. Carte de dăscălie dată de protopopia ținutului Covurlui lui Alexandru, fiul lui Constantin Nadă de la biserica Adormirea Maicii Domnului din satul Șivița, ocolul Prutului, ținutul Covurluiului.

Fiindcă das(călul) Teodor sãn preot Grigori Nadă ci este preot regularisit pi obrazul b(isericii) Sf(ânta) Adormirea Maicii Domnului din satul Șivița, ocolul Prutului, acest ținut al Covurluiului, chiar din vremea ce au primit însușirile cuvenite în această treaptă, n-au fost statornic a-și păzi datoriile sale la pominita b(iserică), ci când aicea în oraș Galați, când p-aiurea zădărnindu-și vremea, deci, potrivit cu stăruința d(umnealui) Nicolai Vârgolici, posesorul moșii acelu sat și obștea lăcuiitorilor s-au regularisit dascăl pi Alecsandru, sãn Constantin Nadă din acel sat, în locul celui dintâi, spre a păzi datoriile dăscăliei la post, și dar ca să fii cunoscut pă viitor în rândul dascălilor bisericești pãn' la viitoarea catagraficească...⁴ s-au slobozit în priimirea sa această manuscrisă carte de dăscălie, întărită cu iscălitura și puneria peceții postului protopopii.

SJAN Galați, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846-1848, f. 114 r [Original, 21 x 32 cm, caractere chirilice]

6

1848, noiembrie 4. Raportul nr. 349 al Protoieriei ținutului Covurlui către Episcopia Romanului, pentru „a să statornici“ la biserica Sf. Haralambie din Galați preoții Ioan Procopi și Dimitrie, fiul lui Dimitrie de la biserica Sf. Arhangheli Metoc din Galați și Aftenii Mihnea din satul Oasele, ocolul Siretului, ținutul Covurlui.

La biserica Sf. Haralambie care acum din nou s-au clădit în acest oraș Galați, trebuință fiind a se statornici trii preoți spre a săvârși în ia Sfânta Liturghii și a căuta întru...⁵ datorii pe poporeni aflători, după cerire(a) lăcuiitorilor ei, cu prea plecatii metanii aduc la cunoștința Preao(sfinției Voastre), rugându-mă să binevoiți a încuviința statornicirea preoților Ioan Procopi și Dimitrie sãn Dimitrie, care până acum au fost slujitori b(isericii) Sf(inții) V(oi)v(ozii) Mitoh a(l) Sf(intei) M(ănă)st(iri) Neamțului tot din acest

⁴ Indescifrabil.

⁵ Cuvânt indescifrabil.

oraș, fiind slobozi di cătră nacealnicul ei, și pe preotul Aftenii Mihnea de la satul Oasăle⁶, ocolul Săretului, acest ținut. Cari aceștia sânt slobozi tristrii (toți trei, n. ns.), rămânând preoți în urmă la acești două biserici spre căutarea poporănilor.

SJAN Galați, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846-1848, f. 120 r [Original, 21 x 22 cm, caractere chirilice]

7

1848, noiembrie 7. Jalbă a poporenilor de la biserica Sf. Spiridon din Galați, pentru hirotonirea în preot a diaconului David Hariton, pe seama acelei biserici.

Cinstitei Protopopii din ținut(ul) Covurlui, de la poporâni ai bisericii Sf. Spiridon (din Galați)⁷ jalobă.

Socotim că a fi și protopopie(a) înclinată la scoposul nostru și mai vărtos bine este cunoscut fieștecare (*adică fiecăruia, n. ns.*) pentru sfinția sa, părintele diaconul David Hariton că s-au purtat și se poartă potrivit epanghelii sale foarte bine și păzind spre toate prihănirea vătămătoare cinului bisericescu; drept aceea o rugăm ca să mijlocească la Preaosf(ințitul) Stăpân spre a-l hirotonisi întru preot pe biserica Sf(ântul) ierarh Spiridon di aici din Galați⁸.

[Urmează mai multe semnături]

SJAN Galați, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846-1848, f. 119 r [Original, 21 x 32 cm, caractere chirilice]

8

1848, noiembrie 10. Scrisoare autografă a egumenului Porfirie de la Mănăstirea Sf. Voievozi Metoc din Galați, pentru hirotonirea întru preot a diaconului Pavel Popovici, pe seama bisericii acelei mănăstiri.

⁶ Astăzi Reditu, județul Galați.

⁷ Cuvintele din această paranteză sunt adăugate de altă mână, cu cerneală diferită (probabil în cancelaria protopopească).

⁸ La 7 noiembrie 1848, deci în aceeași zi! Protoieria confirma că diaconul David Hariton a fost hirotonit preot pentru biserica Sf. Spiridon. Vezi *SJAN Galați*, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846-1848, f. 121.

Cătră cin(stita) Protopopii de Gălați,

Protosinghelul Porfirie, egumenul (Mănăstirii) Sf. V(oie)v(ozii) ci este mitoh S(intei) Mo(nastiri) Nea(mț). Urmându-ne nevo(i)e de un preot slujitoriu la bisărică, viind diaconul Pavel Popovici, rugându-mă ca să-l priimesc de a să hirotonisi preot pe pomenita biserică ca să fie slujitoriu dimpreună cu ceilalți preuți, după înscrisul ce mi-a dat îndeosibi pentru aceasta, rog pe cinstita Protopopie de a înainte lucrare de a să hirotonisi preut la locul cuvenit. 1848, noiembrie 10. Porfirie, protosinghel, igumen.

SJAN Galați, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846-1848, f. 122 r [Original, 21 x 32 cm. Pecetea în fum a mănăstirii, caractere chirilice]

9

1848, noiembrie 22. Raportul Protoieriei Covurlui nr. 363 către Episcopia Romanului pentru transferarea preotului Gheorghe Popovici de la Slobozia Costi, ocolul Siretului, ținutul Covurlui, la biserica Sf. Apostoli din Galați.

La bis(serica) Sfinților Apostoli din acest oraș, aflându-să statornicit numai sfinția sa iconomul Manoil, ctitorii ei stăruie de a să mai statornici încă unul, pe (sic!) preotul Gheorghii Popovici de la bi(serica) satului Slobozia Costi, ocol Săretului, acest ținut, carele de acolo este slobod. Deci, cu prea plecate metanii mă rog Preaosfinției Voastre să binevoiți a-i sloboadă blagocestiva carte de mutare pe numele zisei bi(serici) după trebuința ce urmează de un preot încă.

SJAN Galați, fond Protopopia ținutului Covurlui, dosar nr. 26/1846-1848, f. 127 r [Original, 21 x 22 cm., caractere chirilice]

10

1848, noiembrie 22. Raportul Protoieriei Covurlui nr. 364 către Episcopia Romanului pentru statornicirea la biserica Sf. Trei Ierarhi din Galați a încă doi preoți: Ioan Margină de la biserica Sf. Gheorghe din Gănești și Ioan Podașcă din Băleni, ambele ținutul Covurlui.

La b(iserica) cu hramul Sfinților Trei Ierarhi din acest oraș Galați, aflându-să doi preoți slujitori, din care unul fiind însărcinat spre căutarea cazarmii de aicea, nu poate cel de al doilea să dovedească cu slujba la b(iserică) și a căuta și pi poporeni la sufleteștile datorii fără să nu dea

sminteală. Deci epitropii, căriia în privire având o asămenea neîndeplinire, stăruie în scris, cerând ca să să mai statornicească încă doi preoți spre a să pute(a) agiota la toate. Cel d(in)t(âi), Ioan Margină de la b(iserica) Sf. Gheorghi, satului Gănești, ocolul Horincii și al doilea, Ioan Podașcă de la satul Bălenii, ocolul Săretului, care aceștia amândoi sânt slobozi de la zisele sati, mai rămânând alții în urmă.

Cu supunire mă rog să binevoiți de a le slobozi blagocestivele a(le) Preasf(inției Voastre) cărți de mutare pe numele cerutii b(iserici), după trebuința ce urmează.

SJAN Galați, fond Protopopia județului Covurlui, dosar nr. 26/1846-1848, f. 128 r [Original, 21 x 22 cm., caractere chirilice]

11

1851, februarie 22. Adresă a Departamentului Instrucției Publice către protoiereul Zaharia Rodocalat al ținutului Covurlui prin care i se cere acestuia ca „prin oameni ispitiți să se încredințeze“ dacă se predă religia în școlile publice și particulare și în pensionatele din Galați.

Sfinției sale, protoiereului ținut(ului) Covurlui,

La părinteasca însărcinare a bunului nostru Domnu Stăpănitoriu ca tinerimea să se crească sub principiile s(f)intei religii ortodoxe, Departamentul Instrucției Publice, în urmarea ofisului sub n. 1140, pune îndatorire Comitetului de Inspecție al Școalei Publice de aici, ca prin oameni ispitiți să se încredințeze dacă se paradosește religia și se împlinescu formalitățile ei, nu numai la școala publică, ci mai vârtos pe la școlile private și prin pensionate.

Cu așa cercetare de mare importanță, comitetul în lipsă de catihet, te însărcinează pe sfinția ta, ca cel ce ai cerutele însușiri, și cu darul și îndatorirea ce porți, împreună cu d(omnul) presidentul Eforiei și profesorul Ioan Vițu și așteaptă grabnic rezultat.

[Ss, indescifrabil]

SJAN Galați, fond Protopopia județului Covurlui, dosar nr. 48/1851, f. 5. [Original autograf, 17 x 21 cm, caractere chirilice].

12

1851, mai 28. Adresa nr. 167 a Protopopiatului ținutului Covurlui către toți preoții și diaconii din Galați, prin care aceștia sunt îndemnați să-și dea copiii la învățătură de carte catihetului din Galați, diaconul Gh. Teodorescu.

**Protoiereul ținut(ului) Covurlui,
Tuturor preoților și diaconilor acestui oraș.**

Pe lângă alte poronci ci vi s-au slobozit în acest obiect, mai puțin și prin aceasta vi să adauge din podvodul poruncii Pria Sfințitului Stăpân cu no 285, cari din nou la 9 a corentii s-au priimit, ca fiecare preot și diacon să-ș(i) deie la învățătură pe fiii săi părintelui diacon G. Teodorescu, catihetul rânduit aicea în acest oraș, numai și numai întru a învăța cele ce să cuvin fiilor de preoți, fără vreo plată, după carii apoi câștigându-și atestaturile cuvenite pot pria curând a izbuti la gradul cel mai înalt întru a priimi bunăcovântare herotonii de la eparhiot, iar în alt chip nicidecum nu vor fi priimiți.

Și pentru că ați văzut (acest document, n. ns.) și veți fi întoc(m)a următori să iscăliți în dosul aceștia.

No. 167, Z(aharia) iconom. 1851, mai 28, Galați.

SJAN Galați, fond Protoieria județului Covurlui, dosar nr. 48/1851, f. 1. Pe f. 1v sunt semnăturile olografe ale preoților și diaconilor din Galați [Original, 17 x 21 cm, caractere chirilice].

13

1852, septembrie 22. Însemnare a episcopului Meletie al Hușilor, potrivit căreia, cu ocazia vizitei sale în Galați, a verificat și condica de venituri și cheltuieli a bisericii Sf. Voievozi Vechi din Galați.

Cu prilejul venirii noastre în polităia Galați, înfătoșindu-să de cătră epitropul bisăricii Sfinților Voievozi Vechi condica de venituri și cheltuieli cari...⁹ teoritisindu-să de noi acum, la 22 septemvrie anul 1852 s-au văzut că mai prisosăsc încă patru mii opt sute șasă zăci și cinci lei (și) treizăci și cinci parale, cari bani rămân capital al bisăricii cu hotărârii ca dumnealor epitropii să-i dea cu dobândă legiuită la o față sigură în folosul bisăricii. Și la vreme să să scoață dobânda și să să alătorezi cătră capitalul stătătoriu. Însă banii să să

⁹ Indescifrabil.

dea cu dobândă prin proto(i)ereul ținutului. 1852, septembrie 22. Meletie, episcopul Hușului.

SJAN Galați, Colecția manuscrise, dosar nr. 1/1827-1872, f. 25 v [Original, 21 x 32 cm, caractere chirilice]

14

1856, aprilie 21. Scrisoarea originală nr. 161 a stareței Eufrosina a Mănăstirii Vărațic, adresată episcopului Eparhiei Hușilor, prin care cere binecuvântarea ierarhului să se construiască o biserică pe moșia Zărnești din ținutul Covurlui, proprietatea acelei mănăstiri și, totodată și învoirea de a se umbla cu condica de obținere a fondurilor necesare, pe lână ajutorul ce-l va da mănăstirea în acest scop.

Prea Sfințite Stăpâne,

Îndrăznesc iarăși a supune rugămintele pentru învoirea și binecuvântarea Pre(a)osfinției Voastre de a să face biserică la moșia Zărneștii din ținutul Covurlui, propieta(tea) aceștii monastiri, Varaticul, unde lăcuiitorii de pe numita moșie sufer(ă) mare greutate , fiind siliți a să duce cale de două ceasuri pe altă moșie la bisărică, pentru care în multe rânduri au tânguit cătră monastire.

Totodată rog bunătatea Pre(a)svinții Voastre ca să binevoiți a da voe de a umbla cu condica spre a să putea înlesni cu ceva din cele de nevo(i)e, pe lângă aceea ce va da monastire(a) întru facerea bisăricii.

Fiind a Pre(a)svinții Voastre pre(a) plecată, Efrosina stariță.

No. 161, 1856, april 26, Mă(năst)irea Varaticu

Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Fond Dosare generale, dosar nr. 419/1856, f. 9. [Original olograf, caractere chirilice, 34 x 21 cm.]

15

1857, martie 12. Adresa nr. 700 a arhierelui Ghenadie Tripoleos, locotenent al Episcopiei Hușilor, prin care protoiereul Zaharia [Rodocalat] al Protoieriei I Covurlui este delegat să comunice arhimandritului Maxim părerea de rău pentru măsura luată de autorități de a închide școala înființată de către respectivul arhimandrit pe lângă biserica Sf. Haralambie din Galați, întrucât nu funcționează „după legile statornicite“ și nu are autorizația cerută de „Așezământul școlar“.

Preacucernicieii sale iconom Zaharie, protoieru a parte de ținut Covurlui,

La îndemnurile ei s-au făcut în mai multe rânduri și din partea inspectorului ținutal a(l) școalelor și din partea Ministerului de Cult(e) și Instrucție Publică către cuvioșia sa, arhimandritul Maxim¹⁰ din Galați, ce ține o școală privată lângă biserica Sf. Haralambie și a organiza după legile statornicite pentru asăminea așazăminte și a legiui înființarea ei prin căpătarea autorizației cerute de Așezământul școlar, cuvioșia sa nu numai că n-au voit a să supune legilor, ci încă s-au împotrivit în mod nepotrivit cu caracterul de pace și blândețe ce trebuie a să aștepta de la o față bisericească.

Ministeriul de Cult(e) s-au văzut nevoit a păși cu asprimea legilor, scriind Pârcălăbiei să închidă școala.

În urmarea acestora scriem preacucernicieii tale a merge la cuviosul arhimandrit și a-i arăta din partea noastră părerea de rău ce simțim pentru exemplul de nesubordinația (sic) către legile și autoritățile țării ce cuvioșia sa să dă poporului prin asăminea purtare cu totul nepotrivită cu caracterul unui propovăduitor al Evangheliei, făcându-i pe lângă aceasta îndrumare către părăsirea în viitor a unor asăminea abateri contrare chemării sale și care nu pot atrage decât niște consecvenții (consecințe, n. ns.) numai în nefavorul și tagma cuvioșiei sale.

Rămâind a ne raportui rezultatul spre cuvenita noastră știință și regulă,
Locotenentul de episcop Hușii, Ghenadie Tripoleos.

No. 700, 1858, iulie 20, Hușii. Director Episcopiei ss. (indescifrabil).

SJAN Galați, Fond Protoieria județului Covurlui, dosar nr. 578/1858, f. 2.
[Original, 21 x 32 cm.]

16

1860, februarie 21. Adresa Ministerului Cultelor nr. 1680, prin care se comunică Protoieriei Galați că domnitorul Al. I. Cuza a numit ca locotenent de mitropolit pe arhiereul Kesarie Sinadon.

Cucernice părinte,

Măria Sa, domnul Principatelor Unite, prin Ordonanța sub nr. 830 au binevoit a numi în postul de locotenent mitropolit pe Prea Sfințitul Arhiereu Kesarie Sinadon, despre care vă fac cunoscut spre regulă.

Arhiva Protopopiatului Galați, dosar nr. 112/1861, f. 1. [Original, 21 x 32 cm.]

¹⁰ Este vorba de arhimandritul bulgar Maxim Raicovici (1806-1874), slujitor mai întâi la biserica Sf. Hralambie și, spre finalul vieții, la biserica Sf. Pantelimon, ambele din orașul Galați.

1861, mai 12. Proces-verbal încheiat între protopopii G. Budescu și G. Teodorescu privind reorganizarea jurisdicțională a celor două „despărțiri“ (protopopiate, n. ns.) din ținutul Covurlui.

Proces-verbal

Anul 1861, mai 12 zile. Subscrișii iconomul G. Teodorescu și iconomul G. Budescu, protoierei a(i) Districtului Covurlui, considerând că despărțirile aparținătoare fiecăreia protoierii din acest district nu era(u) egale în împărțire, apoi cu ocazia orânduiri din nou a protoiereului G. Budescu, în locul dimisionatului protoiereu a(I) Despărțirii I, iconomul Zaharia Rodocalat, s-au făcut următoarele regularisiri, în privirea citatei împărțiri, adică: orașul Galați cuprinde 18 biserici, dintre care 9 s-au decedat¹¹ a face parte la Proto(i)eria I și 9 la Proto(i)eria a II-a, precum în dosul acestui proces se arată. Asemenea și bisericile de țiară, cuprinse în 3 ocoale, s-au regulat în următorul mod, adică: ocolul Siretului cu 30 biserici și ocolul Prutului, earăși cu 30 biserici, ca cele mai apropiate să aparțină la amândouă protoieriile și anume: ocolul Siretului la Proto(i)eria II și ocolul Prutului la Proto(i)eria I.

Iar ocolul Horincei cu 39 biserici, ca cel ce vine în capetele acestor ocoale și mai în depărtare, s-au împărțit în două, după numărul bisericilor pentru amândouă protoieriile, precum în dosul procesului să lămurește. Deci pentru știință și // regulă proto(i)ereilor s-au încheiat acest proces-verbal, trimetându-se întocmai copie den el și la Sf. Episcopie a Hușiu, spre știință.

Protoereul I G. Budescu, iconom

Protoereul II G. Teodorescu, iconom.

Secret(ar) I, G. Rodocalat

Secret(ar) II, I. Argatu (?)

Bisericile din Galați, aparținătoare Proto(i)eriei I:

1. Vovidenia; 2. Sf. Apostoli; 3. Sf. Haralambie; 4. Sf. Gheorghie; 5. Sf. Dimitrie; 6. Sf. Vineri; 7. Sf. Ioan; 8. Precista; 9. Sf. Trei Ierarhi.

Bisericile din Galați aparținătoare Proto(i)eriei a II-a:

1. Sf. Necolai; 2. Sf. V(oie)v(ozi) Metohu; 3. Mavromol; 4. Sf. V(oie)v(ozi) Mantu; 5. Sf. Ilie; 6. Precista din Vadul Ungurului; 7. Sf. Împărați; 8. Buna Vestire; 9. Sf. Spiridon. //

¹¹ Cu sensul de decis, hotărât.

Bisericele din o parte a ocolului Horincei aparținătoare Proto(i)eriei I de Covurlui:

1. Sf. Paraschiva din satul Grăpenii; 2. Adormirea Precistei din sat Cavadinești; 3. Sf. Gheorghie, idem; 4. Sf. V(oie)v(ozii) Găneștii, cotuna Ruginenii; 5. Sf. Gheorghie Gănești, cotuna Valea Lupului; 6. Sf. Necolai idem, Gănești de Mijloc; 7. Sf. Necolai, Gănești de Sus; 8. Sf. V(oie)v(ozii) din Comănești; 9. Sf. V(oie)v(ozii) din Prodănești; 10. Sf. Dimitrie (din) Săseni (Șipotele); 11. Adormirea M.D. din Șipotele sau Pânășești; 12. Sf. Necolai, Mânzătești; 13. Adormirea M.D. din Lupești; 14. Sf. Gheorghie din satul Ghireasca; 15. Sf. Neculai din Măluștenii; 16. Sf. Dimitrie din satu(l) Țuțcanii; 17. Sf. V(oie)v(ozii) din satu(l) Țuțcanii; 18. Sf. Gheorghie din satu(l) Săpenii; 19. Sf. Neculai din satu(l) Slivna; 20. Sf. Ioan, tot Slivna.

Bisericele din o parte a ocolului Horincei aparținătoare Proto(i)eriei (a) II-a de Covurlui:

1. Sf. Necolai din Meriea; 2. Sf. V(oie)v(ozii) din Berești; 3. Sf. Gheorghie din târgușorul Berești; 4. Sf. Gheorghie din Balintești; 5. Înălțarea D(omului) din Ghibărteni; 6. Sf. Trei Ierarhi din Pochișcani; 7. Sf. Gheorghie din Băneasa; 8. Sf. Paraschiva tot Băneasa; 9. Sf. Atanasie și Chiril, idem; 10. Buna Vestire, idem; 11. Sf. Neculai din Tăplăi; 12. Sf. Trei Ierari din Jorăști; 13. Sf. Împărați, idem; 14. Sf. V(oie)v(ozii) din Crăeștii; 15. Sf. Nicolai, idem; 16. Sf. Ioan din Târgul Drăgușienii; 17. Sf. Gheorghie din Diocheți; 18. Sf. Dimitrie din Bursucani; 19. Sf. Gheorghie din Zimbru.

G. Budescu, iconom, G. Teodorescu, iconom.

Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, fond dosare generale, dosar nr. 164/1861, f. 3-3v, 4 [Original, 17 x 31 cm.]

1914, decembrie 31. Scrisoare adresată de episcopul Nifon Niculescu al Dunării de Jos arhimandritului Visarion Nicolau, mare ecleziarh al Catedralei Episcopale din Galați, privind îndatorirea de a se predica la catedrală, în cursul anului 1915 „de către toți preoții și diaconii deservenți la această biserică”, lămurind poporul asupra războiului și îmbărbătându-l.

P. C. Arhimandrit Visarion Nicolau,
Marele Eclesiarh al Catedralei Episcopale din Galați

Starea de îngrijorare prin care trece scumpa noastră țară și cu dânsa împreună și Sf(ânta) noastră Biserică, față de războiul crâncen ce s-a dezlănțuit asupra întregii lumi, trebu(i)e să ne îngrijorească (sic) și pe noi, clericii ortodocși români.

Și precum în vremuri de grea cumpănă pentru țara și Biserica noastră națională, înaintașii noștri adunau poporul în Biserică și, rugându-se lui D(umne)zeu să depărteze de la dânșii urgia care poate pe dreptate era pornită asupra lor, și-l sfătuiau a nu pierde credința în D(umne)zeu, nădejdea în sprijinul Lui și dragostea către neamul românesc, tot așa se cuvine și noi, ca în noul an de îngrijorare ce începem, să ne facem datoria cu mai multă râvnă și dragoste către Casa D(omnu)lui și neamul nostru românesc.

În scopul acesta am alcătuit alăturatul tablou (tabel, n. ns.) de duminicile și sărbătorile din anul 1915, în care să se rostească predici în Catedrala noastră Episcopală din Galați, de către toți preoții și diaconii deservenți la această biserică. Acest tablou vi se înaintează în două exemplare, din care unul îl veți afișa în Altar, spre a ști fiecare cleric sărbătoarea când îi vine rândul să predice; iar altul îl veți lipi pe peretele din antreul bisericii, pentru ca și creștinii să ia cunoștință de sărbătorile în care se vor ține predici.

Subiectele predicilor se vor lua din Evanghelia sărbătoarei respective, iar ținta fiecărui predicator să fie îndreptată spre faptul:

- că prin războiul ce se deslănțuește asupra lumii creștine (în text creștinii!), se depărtează lumea de la principiul evanghelic, a cărui menire (sic!) este de a stabili pacea și bunăvoirea între oameni;

- între concluziile cu care se va încheia predica, să fie atinsă și ideia (sic!) că chiar dacă împrejurările de di(n)afară vor dicta ca și scumpa și viteaza noastră armată să intre în acțiune, apoi dânsa va merge nu ca să cotopească neamuri și țări străine, ci ca să desrobească pe frații lor de același sânge și religione, cari prin vitregia vremilor sunt încătușați de alte popoare streine de neamul și legea noastră strămoșească. //

De vederea și întocmai urmare a acestei dispozițiuni luată de Noi, veți pune să semneze toți clericii deservenți ai Catedralei Noastre Episcopale, comunicându-ne¹² la timp, dacă această dispozițiune se menține de fiecare din clericii noștri, cum și dacă se neglijează de vreunul.

Nifon, 31 XII (1)914.

Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, fond Dosare Parohiale, dosar nr. 1/1910-1915, f. 152 r-v. [Concept cu modificări, hârtie albă, 21 x 32 cm.]

¹² Începând cu acest cuvânt, textul este scris de episcopul Nifon, până la final, ca un adaos.

1915, ianuarie 2. Scrisoare adresată de episcopul Nifon Niculescu al Dunării de Jos clericilor Catedralei Episcopale din Galați, privind îndatorirea acestora de a predica în cursul anului 1915, după o rânduială stabilită printr-un „tablou“, lămurind poporul asupra războiului și îmbărbătându-l.

Prea Cucernici Părinți,

Starea de îngrijorare prin care trece scumpa noastră țară și cu dânsa împreună și Sf(ânta) noastră Biserică, față de războiul crâncen ce s-a dezlănțuit asupra întregii lumi, trebu(i)e să ne îngrijorească (sic!) și pe noi, clericii ortodocși români.

Și precum în vremuri de grea cumpănă pentru țară și Biserica noastră națională, înaintașii noștri adunau poporul în Biserică, rugându-se lui D(umne)zeu să depărteze de la dânșii urgia care era pornită asupra lor, și-l sfătuiau a nu pierde credința în D(umne)zeu, nădejdea în sprijinul Lui și dragostea către neamul românesc, tot așa se cuvine și noi, ca în noul an de îngrijorare ce începem, să lucrăm cu mult mai multă râvnă și dragoste în via D(omnu)lui și pentru neamul nostru românesc.

În scopul acesta am alcătuit alăturatul tablou (tabel, n. ns.) de duminicile și sărbătorile din anul 1915, în care să se rostească predici în Catedrala noastră Episcopală din Galați, de către preoții și diaconii deservenți la această biserică. Acest tablou s-a făcut în două exemplare, din care unul îl veți afișa în Altar, spre a ști fiecare cleric sărbătoarea când îi vine rândul să predice; iar altul îl veți lipi pe peretele din antreul bisericii, pentru ca și creștinii să ia cunoștință de sărbătorile în care se vor ține predici.

Subiectele predicilor se vor lua din Evanghelia sărbătoarei respective, iar ținta fiecărui predicator să fie îndreptată spre faptul: că prin războiul ce se deslănțuește asupra lumii creștine (în text creștinii!), se depărtează omenirea de la principiul evanghelic, a cărui menire (sic!) este de a stabili *pacea și buna învoire între oameni*; //

Între concluziile cu care veți încheia predica, să predominie ideia (sic) că: dacă împrejurările de din afară vor dicta ca scumpa și viteaza noastră armată să intre în acțiune, apoi dânsa va merge nu ca să cotopească neamuri străine, ci ca să desrobească pe frații lor de același sânge, limbă și credință, cari prin vitregia vremilor sunt încătușați de alte popoare streine de neamul și legea noastră strămoșească. //

Nu mă îndo(i)esc că prea cucerniciile voastre, cari totdeauna ați dat dovezi de râvnă către Casa Domnului și de dragoste către neamul nostru, veți

căuta să corespundeți așteptărilor mele, ca astfel să binemeritați binecuvântarea lui Dumnezeu și încrederea noastră¹³.

Episcop, Nifon

Director,
(fără semnătură)

No. 1

2 ianuarie 1915.

Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, fond Dosare Parohiale, dosar nr. 1/1910-1915, f. 153 r-v. [Concept cu modificări, 21 x 32 cm.]

20

1915, ianuarie 2

TABLOU

De duminicile și sărbătorile din anul 1915, când trebuie ținute predici în biserica catedrală din Galați de către personalul deservent al acelei biserici

1	Duminică, 11 ianuarie 1915	Arhimandrit Visarion Puiu
2	Duminică, 18 ianuarie 1915	Econom Grigore Costea
3	Sâmbătă, 24 ianuarie, Tedeum	Econom Gheorghe Tuinea
4	Duminică, 25 ianuarie 1915	Arhidiaconul Dimitrie Popescu
5	Sf. Trei Ierarhi, 30 ianuarie	Diaconul Grigore Popescu
6	Duminică, 1 februarie 1915	Diaconul Teodor Stoica
7	Luni, 2 februarie 1915 (Întâmpinarea Domnului)	Arhimandrit Roman Sorescu
8	Duminică, 8 februarie 1915	Arhimandrit Visarion Puiu
9	Duminică, 15 februarie 1915	Econom Grigore Costea
10	Duminică, 22 februarie 1915	Econom Gheorghe Tuinea
11	Duminică, 1 martie 1915	Arhidiaconul Dimitrie Popescu
12	Duminică, 8 martie 1915	Diacon Teodor Stoica
13	Duminica Floriilor, 15 martie 1915	Diacon Grigore Popescu
14	Luni, 23 martie 1915 (a II-a zi de Paște)	Arhimandrit Roman Sorescu
15	Miercuri, 25 martie 1915 (Buna Vestire)	Arhimandrit Visarion Puiu
16	Duminică, 29 martie, 1915 Duminica Tomii	Econom Gheorghe Tuinea

¹³ Acest ultim paragraf este scris de Episcopul Nifon, *mano propria*.

17	Duminică, 5 aprilie 1915	Diacon Teodor Stoica
18	Duminică, 12 aprilie 1915	Arhidiacon Dimitrie Popescu
19	Duminică, 19 aprilie 1915	Diacon Grigore Popescu
20	Joi, 23 aprilie 1915 (Sf. Gheorghe)	Econom Gheorghe Tuinea
21	Duminică, 26 aprilie 1915	Arhimandrit Visarion Puiu
22	Joi, 30 aprilie 1915 (Înălțarea Domnului)	Arhimandrit Roman Sorescu
23	Duminică, 3 mai 1915	Econom Gheorghe Tuinea
24	Luni, 11 mai 1915 (Rusalii)	Econom Grigore Costea
25	Duminică, 17 mai 1915	Arhidiacon Dimitrie Popescu
26	Joi, 21 mai 1915 (Sfinții Constantin și Elena)	Diacon Grigore Popescu
27	Duminică, 31 mai 1915	Diacon Teodor Stoica
28	Duminică, 7 iunie 1915	Arhimandrit Visarion Puiu
29	Duminică, 14 iunie 1915	Econom Grigore Costea
30	Duminică, 21 iunie 1915	Econom Gheorghe Tuinea
31	Duminică, 28 iunie 1915	Arhidiacon Dimitrie Popescu
32	Luni, 29 iunie 1915 (Sfinții Apostoli)	Diacon Grigore Popescu
LUNA IULIE - VACANȚĂ		
33	Joi, 6 august 1915	Diacon Teodor Stoica
34	Sâmbătă, 15 august 1915, Adomirea M. D.	Arhimandrit Visarion Puiu
35	Marti, 8 septembrie 1915, Nașterea M. D.	Econom Grigore Costea
36	Luni, 14 septembrie 1915 (Sf. Cruce)	Econom Gheorghe Tuinea
37	Duminică, 4 octombrie 1915	Arhidiacon Dimitrie Popescu
38	Duminică, 11 octombrie 1915	Diacon Grigore Popescu
39	Miercuri, 14 octombrie 1915 (Cuvioasa Paraschiva)	Diacon Teodor Stoica
40	Duminică, 18 octombrie 1915	Arhimandrit Visarion Puiu
41	Duminică, 25 octombrie 1915	Econom Grigore Costea
42	Luni, 26 octombrie 1915 (Sf. Dumitru)	Arhidiacon Dimitrie Popescu
43	Duminică, 1 noiembrie 1915	Econom Gheorghe Tuinea
44	Duminică, 8 noiembrie 1915 (Sf. Arhangheli)	Diacon Grigore Popescu
45	Duminică, 15 noiembrie 1915	Diacon Teodor Stoica

46	Sâmbătă, 21 noiembrie 1915 (Intrarea în biserică)	Arhimandrit Visarion Puiu
47	Duminică, 22 noiembrie 1915	Econom Grigore Costea
48	Duminică, 29 noiembrie 1915	Econom Gheorghe Tuinea
49	Duminică, 6 decembrie 1915 (Hramul Catedralei)	Arhimandrit Roman Sorescu
50	Duminică, 13 decembrie 1915	Arhidiacon Dimitrie Popescu
51	Duminică, 20 decembrie 1915	Diacon Teodor Stoica
52	Vineri, 25 decembrie 1915, Crăciun, I zi	Diacon Grigore Popescu
53	(Sâmbătă) ¹⁴ , 26 decembrie 1915, Crăciun (a) II- (a) zi	Arhimandrit Visarion Puiu
54	Duminică, 20 decembrie 1915, Sf. Ștefan	Econom Ștefan Arșic ¹⁵

Prezentul tablou s-a făcut de Noi și pentru întocmai urmare s-a dat ordinul No 1 din 2 ianuarie 1915.

Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, fond Dosare Parohiale, dosar nr. 1/1910-1915, f. 154 v. [Original, 21 x 32 cm.]

21

1925, august 3. Adresa nr. 1264 a Episcopiei Dunării de Jos către Ministerul Cultelor și Artelor, București, referitoare la măsurile de protejare a locului pe care a fost Sfânta Masă a bisericii Sf. Dimitrie din Galați, refacerea stricăciunilor suferite de biserică Sf. Gheorghe din Galați, monument, ca urmare a unui incendiu și scoaterea acestei biserici din administrarea epitropiei parohiei Precista, pentru „abuz și vinovată neglijență“ și lăsarea ei în grija eparhiei de la Galați.

În parohia „Precista“ din Galați sunt 4 biserici în funcțiune, afară de fosta biserică Sf. Dumitru, desființată din cauza vechimei. Curtea acestei biserici nefiind împrejmuită, a devenit maidan pentru depunerea gunoaielor, iar locul Sfintei mese obiect de profanare a celor de alt neam, spre scandalizarea și legitima indignare a creștinilor.

Între aceste 4 biserici din numita parohie este și monumentală biserică Sf. Gheorghe, clasată între monumentele istorice. Curtea acestei biserici a fost închiriată de parohul bisericii Precista, fără autorizarea Sfintei Episcopii, la

¹⁴ În text loc gol.

¹⁵ Preotul Șt. Arșic nu făcea parte din clerul Catedralei, ci era paroh la biserică Sf. Haralambie din Galați.

un antreprinor de lucrări, care acumulând în curte mari cantități de lemnărie și benzină și asigurându-le pentru sumă mare, lemnăria a fost distrusă de incendiu, cauzând mari stricăciuni bisericeii, care a rezistat distrugerii numai datorită zidurilor ei, de grosime și soliditate remarcabilă.

Noi, nemaiputând îngădui abuzul și vinovata neglijență a epitropiei față de sfintele locașuri Dumnezeiești, și având concursul material al unor buni creștini, am dispus facerea unui monument pe locul Sfintei Mese a desființatei biserici Sf. Dumitru, precum și împrejmuirea curței.

Iar la biserica Sf. Gheorghe am dispus repararea stricăciunilor cauzate de incendiu, precum și refacerea olanelor la acoperământ și punerea geamurilor distruse de grindina din luna trecută.

Dar pentru a se asigura pe viitor buna îngrijire și intacta conservare a acestui important monument istoric de pe malul stâng al Dunării, avem onoare a vă ruga stăruitor, Domnule Ministru, să binevoiți a încuviința ca numita biserică Sf. Gheorghe să fie scoasă din parohia „Precista“ și lăsată în seama Sfintei Episcopii, precum s-a făcut la Iași cu bisericile monumentale, urmând să fie deservită tot de actualul personal, iar epitropia respectivă să administreze numai cele 3 biserici din parohie.

Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos, fond Dosare Parohiale, dosar nr. 2/1916-1927, f. 135 r. [Bruion, 21 x 32 cm.]. Text reprodus parțial în Pr. Eugen Drăgoi, Completări la „dosarul“ bisericii domnești „Sf. Dimitrie“ din Galați, în „Dunărea de Jos“, nr. 145, martie 2014, p. 33.